

A közlekedés-biztonságért

Október java részét a közlekedésbiztonság ellenőrzésére szánta rá a megyei rendőr-főkapitányság. Az akcióhoz Kecskemétről is „kölcsonkérték” két motoros rendőrt, a hatékonyabb ellenőrzés érdekében. Mindezekelőtt az autók műszaki állapota érdekelte a járőröket, s az, hogy a környezetvédelmi szempontoknak mennyire tesz eleget az üzemeltetés.

Schmidt Andrea felvételei

Siker, értékelemzéssel

Lapunkban is többször foglalkoztunk már a szegedi Április 4. Cipőipari Kiszövetkezettel próbálgatott, alkalmazott értékelemzéses módszerrel. Eddig talán az leghatékonyabb módszer városunkbeli kísérleteiről a vélemény, hogy „szimpatikus, elképzelések, láthatóan racionális szemlélet, de mi lesz?, mikor lesz? és mennyi lehet a gazdasági haszna? Nos, a kérdéssorra a napokban érkezett meg a válasz. Farkas Imre, a kiszövetkezet elnöke nagy örömmel újságolta: — Már 1989. minden munkanapjára van elegendő, jóvelmező munkánk. Ez nagyon nagy dolog a hazai cipőipar jelenlegi, nagyon kritikus időszakában.

Az értékelemzésnek köszönhetően az Április 4. úgy tudott alámenni 10-20-30 forinttal hasonló minőségű termékek árán a versenytársai ajánlatainak, hogy még így is tud saját maga számára tisztességes hasznot produkálni. Közben a termékek vásárlókörre is igencsak megváltozott. Néhány éve még férfitársaikat küldték a hazai és a külföldi üzletekbe. Most fiatal lányok kedvét keresik. Mert ugyebár a papának megfelel még a tavalyi félcipő, de a lizenéves lányka csak nem léphet az utcára icipőjével felrepatosított lábbeliben.

A kiszövetkezet legnagyobb vevője a szovjet Raznoexport. Százötven ezer párt rendeltek 1989-re. Az NDK-ba egyelőre 40 ezer pár lábbelit adtak el, további 30 ezer szállításról ezekben a napokban tárgyalnak. A belföldi kereskedelemnek 40 ezer párt csomagolnak majd a Cserzy Mihály utcában. Javult — az utóbbi időszakban igencsak kifogásolt — háttérpiari kiszolgálás is. Például a feldolgozók már képesek versenyeztetni is a talpgyártókat.

— Milyen tendenciák jellemzők ma a hazai cipőiparra? — kérdeztem egy tárgyalás közben Endreffy Györgytől, a Tanimpex vezérigazgatójától.

— Röviden: a visszafejlesztés a legszembetűnőbb tendencia. Ha egy kicsit részletesebben elemzünk, ak

Április 4. Cipőipari Kiszövetkezet

kor megállapíthatjuk, hogy a valamikori 50 millió páros termelés helyett az idén már csak 35 millió pár lábbeli készül az országban. Ez még vagy 5 millióval mindig több, mint amit 70 százalékos import alapanyag-tartalom mellett optimálisan és gazdaságosan termelhetünk. A hazai gyártók nem egyenlő mértékben vesztenek tért. Van ahol zuhan a megrendelések mennyisége, másutt előfordul a termelés szinten tartása, sőt egy valamikori mélyponthoz képest csekély növekedés is.

— Akik rubelért exportálnak általában mostanában a gazdaságosság miatt aggódnak.

— A következő év első napjától normatívvá válik a rubel export támogatása. Egycsapásra eltűnhetnek erről a területéről a korábbi években kicsikart előnyök, és megszűnhetnek a hátrányok is. Ez az intézkedés alaposan átrendezi a különböző, erre a területre értékesítő gazdálkodók eredményességét. A szövetekezeti ipar mindenképpen kedvezőbb helyzetben találja majd magát.

Találkoztam a kiszövetkezetnél Boris N. Guscinnal, a

Raznoexport „formaigazgatójával” is. (E beosztás lényegét legpontosabban magyarul fordítani talán így lehetne: a termékválasztásért felelős legfőbb irányító a külkereskedelmi vállalatnál.)

— Mi a véleménye az Április 4.-nei készítő mozdulatról?

— Nem most ismerkedünk a szegediek munkájával. Két-három évvel ezelőtt férfitársaikat vittünk innen. Meg voltunk elégedve a minőséggel. Jó dolog, hogy most újjáállított partnereink. Szépek a női cipők. Magyarországon fejlett a cipőipar, jók a gyárak és ezzel a modellek talán mindenütt eladhatóak.

— Hová jutnak el ezek a most megvásárolt cipők jövőre a Szovjetunióból?

— Összesen mintegy 8-9 millió pár cipőt vásárolunk Magyarországról. Ennek kis része az itteni tétel. Az egész országban terítjük majd, hogy viselőik valószínűleg ne találkozzanak más lábán is az ő cipőjük tükörképével.

Az Április 4. Cipőipari Kiszövetkezetnél november 1-jétől önálló munkakör lesz az értékelemző. Nemcsak a funkciók szerint vizsgálja majd gyártás előtt a modelleket, hanem feladata lesz a piaci kapcsolattartás és a beszerezhető anyagokról, való naprakész tájékozódás is. A kiszövetkezetnél jól tudják: még csak egy évet nyertek meg.

Bóle István

Elismerések nevelőknek

A honvédelmi miniszter az éves tevékenység értékelése alkalmából a hivatásos katonai pályára irányító munka területén több éven át végzett kiemelkedő munkájukért 75 pedagógust, 26 hivatásos katonát és polgári dolgozót tüntetett ki a Haza Szolgálatáért Erdemérem különböző fokozataival. Huszonötven kapták meg a katonai pályára irányításiért alapított emléklapokat, 42-en dícséretben és jutalomban részesültek. Az eredményes munka elismeréseként emléktárgyat ka

pott a budapesti Egressy Gábor Finommechanikai és Műszeripari Szakközépiskola, a gyulai 613. számú Munkácsy Mihály Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, a miskolci 101. Számú Szemere Bertalan Ipari Szakmunkásképző Intézet, a székesfehérvári Jáky József Ut., Hidépitési, Fenntartási és Építőipari Szakközépiskola, a váci Lőszak Sándor Ipari Szakközépiskola, valamint a salgótarjáni Stromfeld Aurél Gépipari Szakközépiskola kollektívája

A költségvetés reformja

Az atyáink gondoskodó, paternalista állam azt hirdette, hogy mindent ő ad polgárainak: munkát, kenyeret, áramot, vizet, oktatást, egészségügyi ellátást. Polgárai már akkor is tudták — de legalábbis sejtették —, hogy az állam csak azt adhatja nekik, amit korábban elvont tőlük: kivont az iparból, a mezőgazdaságból és más ágazatokból, és amit nem fizetett ki közvetlenül, bér formájában. Azt osztotta szét a maga elképzelése szerint, illetve a politikai alkuk kiemelésétől függően.

Most, amikor tudományos és politikai műhelyekben folyik a költségvetési reform kimunkálása, tulajdonképpen a korábbi elvonási és elosztási rendszer felülbírlata történik meg. Nyilvánvalóvá vált ugyanis egyfelől az, hogy ha az állam túlságosan sok jövedelmet centralizál, akkor a gazdaság szereplői nem érdekeltek teljesítményük javításában, s ily módon az egész gazdaság teljesítménye csökken, másfelől pedig az, hogy ha az állampolgárok ingyenes adományként jutnak hozzá bizonyos javakhoz, akkor azokkal a javakkal mind az osztogatók, mind a megadományozottak pazarlóan bánnak.

Ujra kell tehát gondolni, hogy melyek azok a feladatok, amelyeket továbbra is az államnak kell finanszíroznia — például a közigazgatás, vagy a honvédelem minden bizonnyal ilyen feladat —, melyek azok, amelyeket a helyi tanácsok, vagy más, részben a költségvetésből táplálkozó intézmények oldhatnak meg, és mik azok a szolgáltatások, amiket az állampolgárok saját jövedelmükből, a nekik tetsző mértékben vásároljanak meg.

Bár sok részletkérdés még vitatott, annyi bizonyosnak látszik, hogy az elvonás és az elosztás terjedelmét mindenképpen mérsékelni kell. Ezáltal módosul az állam szerepe mind a gazdaságban, mind a társadalomban. Ha a vállalatoknál több pénz marad, akkor kevesebb központi, állami beruházásra lesz szükség. Ha a munkavállalók az általuk létrehozott érték nagyobb részét kapják meg bérben, akkor az állampolgárokról — úgymond — gondoskodó intézményrendszer egy része nyíltan is átkerülhet a piaci szférába.

Módosul az állam szerepe annyiban is, hogy magának a költségvetésnek is gazdálkodnia kell. Gazdálkodni — nem pedig „politikai” alkukkal helyettesíteni a gazdálkodást. Mérésegni a ráfordítást és a várható eredményt — nem pedig lobbik erőviszonyaihoz alkalmazkodva dönteni.

Minden forintot oda irányítani, ahol a legtöbb gazdasági, társadalmi hasznot ígéri — nem pedig oda, ahová dogmák vezéreltek. Gondoljunk csak az ésszerűtlen, a gazdasági számításokat nélkülöző beruházásokra, vagy a veszteséggel termelők tartós, eltunyulást okozó támogatására.

A költségvetési reform tervezete — amely hamarosan az Országgyűlés elé kerül — illeszkedik a gazdaság és a politika más reformjaihoz. Hiszen más a szerepe a költségvetésnek az olyan gazdaságban, amelyben a vállalatokat utasítják, és más az olyanban, amelyben a gazdaság szereplőit pénzügyi eszközökkel szabályozzák, azaz terelik a kívánt irányba. Más a költségvetés szerepe ott, ahol szinte mindennek maga az állam a tulajdonosa, mint ott, ahol sokféle tulajdonos létezik — részvénytársaság, szövetkezet, magánszemély, külföldi cég —, s ezeknek csupán egyike az állam. Hogy-

ne, hiszen az utóbbi esetben az állam nemcsak irányítja a gazdaság szereplőit, hanem — mint azok egyike — együtt is működik velük.

A költségvetési reformtól várható az is, hogy korszerűsítse a hozzá kapcsolódó intézmények tevékenységét. A több ezer költségvetési, vagy részben költségvetés típusú intézmény eddig a gazdálkodásnak csupán egyetlen módját, a takarékoskosságot ismerhette. Márpedig ahol a gazdálkodás szinonimájává a takarékoskodás lép, ott — paradox módon, ám óhatatlanul — annak az ellenkezője, a pazarlás következik be. Hogy ez mint történelmi kórházakban, iskolákban, különféle hivatalokban, azt mindenki jól láthatja.

Az éves költségvetés elkészítésében nagyobb szerepet kell kapnia az Országgyűlésnek és általában a nyilvánosságnak. Amíg az állam monopolistaként, a lakosság érdemi beleszólása nélkül dönt a centralizált jövedelem hovatartozásáról, addig a könnyebb ellenállást választja; mint mostanában is súlyosan tapasztaljuk, a terhek javát a lakosságra hárítja.

Ha valaki mégis, valamely vitában azt fejtegeti, hogy a gazdaság válságát lehetetlen csak az életszínvonal rovására, tehát a nép ellenére felszámolni, akkor olyan választ kap, miszerint a honvédelmi kiadások, a főbb állami nagyberuházások kiadásai nemzetközi szerződéseknél rögzítettek, s azokhoz csak akkor nyúlhatnak, ha vállalnák a szerződésszegés megannyi konzekvenciáját, amit természetesen nem vállalhatunk.

Holott a dolgok nem ilyen feketén-fehéren állnak. Tény ugyan, hogy számos kiadás dolgában nemzetközi szerződések kötik meg a költségvetés kezét, a kiadások — a katonaiak, a beruházási célúak, kivált pedig a közigazgatásiak — kisebb-nagyobb mértékben lefaraghatók. Amint azt a témában illetékes miniszterelnök-helyettestől magam hallottam, semmiféle nemzetközi szerződés nem akadályoz meg bennünket abban, hogy hadseregünk létszámát mérsékeljük. Egy országnak, amelynek nincsenek területvédő céljai, s amelyet egyetlen nagyhatalom sem fenyeget fegyveres támadással, a mainál kisebb hadsereg is megfelelő biztonságot nyújthat.

Költségvetési tételleink felülvizsgálatkor minden bizonnyal szóba kerülnek majd a kiegészített szellemi ágazatok csakúgy, mint az ilyen jelzővel nem illethető társadalmi szervezetek. Ami az előbbieket illeti: érdemes lenne előtéríteni azon, hogy más államok válságperiódusban — például az észak-európaiak úgy a hetvenes évek vége felé — éppen hogy a szellemi ágazatokat fejlesztették. Oda fordítottak több pénzt, ahonnan várták a megújulást: az innovatív tevékenységekre, a kutatásokra. Nálunk az 1988. évi költségvetésben az államigazgatás kiadásai nőttek a dinamikusabban, miközben a tudományos kutatásra, az egészségügyre fordított összegek alaposan csökkentek.

A költségvetés reformjának tehát azt is el kell érnie, hogy a bevételek forrásának, mértékének meghatározása, a kiadások irányának, mértékének meghatározása a lemezesebb nyilvánosság bevonásával, parlament viták eredményeként történjen. Hogy az érdekek ne a kulisszák mögött ütközzenek, hanem nyílt színen, mert a valódi közmegegyezés csak így jöhet létre a pénz dolgában is.

Gál Zsuzsa

Közérzeti tükörkép

Majdnem mindennap megfogalmazódik legalább egy levél — melynek címlalati vagyon elherdálását, mérleghamisítást jelez. S ezek háttérében azt is: jobban igényeljük a tisztas munkát, érzékenyebbek vagyunk morálra, magatartásra... Egy másik köre a bejelentéseknek a fogyasztói érdekek sérelme. Számlázás, spekuláció, csúszópénz, alkatrészhiány, minőségi hiba — ezek a kulcsszavak. S van egy harmadik típus is: a felületesség, a türelmetlenség, a hivatali ügyintézés során kapott sérelmek „tűskéje” sok embert készített arra, hogy a népi ellenőrzési bizottságokhoz forduljon panaszával.

Újkeletű a megfigyelés: az illetéktizetési kötelezettség bevezetése óta megnövekedett a panaszügyi csoportok „ügyfelforgalma” vitás egyéni ügyeiket a népi ellenőrökkel szeretnék megoldatni az emberek. De hát azt tudniuk kell, a bíróságok, ügyvédség nem helyettesíthetik e szervezetek.

Megszaporodtak az utóbbi

ségtelen hasznot, jogtalan előny szerzést, korrupciót, összeférhetetlenséget, válatati vagyon elherdálását, mérleghamisítást jelez. S ezek háttérében azt is: jobban igényeljük a tisztas munkát, érzékenyebbek vagyunk morálra, magatartásra... Egy másik köre a bejelentéseknek a fogyasztói érdekek sérelme. Számlázás, spekuláció, csúszópénz, alkatrészhiány, minőségi hiba — ezek a kulcsszavak. S van egy harmadik típus is: a felületesség, a türelmetlenség, a hivatali ügyintézés során kapott sérelmek „tűskéje” sok embert készített arra, hogy a népi ellenőrzési bizottságokhoz forduljon panaszával.

Újkeletű a megfigyelés: az illetéktizetési kötelezettség bevezetése óta megnövekedett a panaszügyi csoportok „ügyfelforgalma” vitás egyéni ügyeiket a népi ellenőrökkel szeretnék megoldatni az emberek. De hát azt tudniuk kell, a bíróságok, ügyvédség nem helyettesíthetik e szervezetek. Megszaporodtak az utóbbi

években a „másod-, harmad-, olykor ötödépéldányos” bejelentések is — azaz a több szervezetben, intézményhez elküldött panaszok. Így aztán könnyen előfordul, hogy öt-hat szervezetet is megmozgat egy-egy bejelentés, aminek esetleg nincs is valós alapja... És szaporodnak a névtelen bejelentések. Talán amiatt, mert írók ismerik a „fel-sőbb szervek” gyakorlatát: jelzésüket rövid úton vizsgálják a helyiekhez. S mert ott általában nem azt nézik, mit írt, hanem azt: ki írta, a névtelenség egy-fajta önvédelem is...

Erzéklik egyébként a népi ellenőrök, hogy helyi panaszügyi csoportjaik tekintélye nőtt az utóbbi években — ma már megtalálják a hozzájuk vezető utat is az állampolgárok, nem csupán a Központi Népi Ellenőrzési Bizottsághoz vivőt. Vajon a folyamat elvezet-e egyszer ahhoz, hogy a normális állapothoz, hogy a bejelentések, panaszok meg sem fogalmazódnak?.

P K